

ÎN CONTRA ANALFABETISMULUI FUNCȚIONAL (II). MIMESISUL ÎN EDUCAȚIE. LITERATURA ȘI FILMUL

Conf. univ. dr. Eva Monica SZEKELY,

Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „G. E. Palade” Târgu Mureș

«Modalitatea în care mimesis-ul
este privit ca un comportament corelativ
în care un subiect se angajează în mod activ
în „a face pe cineva similar cu un Altul”
disociază mimesisul de definiția sa ca simplă imitație».
(Spărișu, 1984, p. 34)

Abstract

Starting from comparative modern vs. postmodern philosophical traditions, this paper will explore issues surrounding educational mimesis as relationships between personal mimesis vs. significant mimesis, between texts – books and images in visual literacy in regard to theory and praxis. Perspectives are sought from those engaged in the fields of education, visual arts and literature, on issues related to the interconnections generated from intertextuality upon Jacques Derrida's philosophy of deconstruction, between visual literacy and cultural identity.

Keywords: mimesis, functional illiteracy, education, literature

1. Mimesis personal vs. mimesis educațional

continuu, inteligibil și coerent de evenimente înșiruite logic și devine acea experiență fragmentată și fragmentară, disruptivă și incoerentă a omului în lumea contemporană.

Contextualizând astfel conceptul de realitate, vom susține că educația postmodernă pe care o considerăm, mai degrabă, un vector de problematizare, exersează în privința modurilor de receptare a ficțiunii (post)moderne ceea ce Varsava denumește *mimesis personal*: acea instanță în care majoritatea cititorilor/ privitorilor nu reușesc inițial să recunoască un anumit tip de realitate prezentată de o operă de ficțiune din pricina multiplelor neconcordanțe și fracturi apărute între viziunea autorului (străinul / celălalt) și competența de decodare a subiectului cititor/ privitor. Așadar, vom extinde comprehensiunea mimesisului asupra fenomenului educațional, înțelegând prin *mimesis educațional*, dincolo de imitație și reprezentare, o strategie educațională care are în centru atitudinea postmodernă, fie de creator, fie de receptor de literatură, film ori alte arte, care implică modelarea, adaptarea și recreația. Or, aceste metode presupun *mimesisul semnificativ*: se realizează atunci când viziunea autorului, pe de o parte și aspirațiile și experiența cititorului de cealaltă parte, își găsesc un loc comun și când cititorul e capabil să recunoască în viziunea ficțională a autorului fragmente din propria sa experiență (trecută/ prezentă/ viitoare).

Prin urmare, vom considera *mimesisul educațional* drept o strategie complexă de exersare a receptării literaturii de ficțiune și a filmului pe baza principiului diferenței (J. Derrida), propunând un model de mimesis nonierarhic, centrat pe cititor/ privitor/ receptor, cel care stabilește de fapt legătura textului cu lumea. Cu deosebire, insistăm asupra posibilității ca aceeași operă de ficțiune să reprezinte atât un exemplu de *mimesis personal* pentru unii cititori / privitori, cât și unul de *mimesis semnificativ* pentru alții, în funcție de experiențele diferite ale acestora și de gradul lor de congruență cu viziunea auctorială. În ambele cazuri, competența de comprehensiune și interpretare este cea care permite recunoașterea anumitor coduri culturale. În cazul textelor/ filmelor cu grad înalt de inovație, cititorul este forțat să își rafineze competența. Totuși, în cazul multor texte/ filme postmoderne, chiar și cel mai competent cititor/ privitor este confruntat cu ceea ce Varsava numește *mimesis personal*. De multe ori, ficțiunea îi confruntă pe cititori/ privitori cu viziuni atât de excentrice încât acestea riscă să rămână „monumente solitare”.

2. Dimensiuni etice/ morale/ religioase ale mimesisului educațional / personal/ semnificativ

Socializarea și rațiunea reprimă comportamentul „natural” al omului, iar arta asigură un „refugiu pentru comportamentul mimetic”. Mimesis-ul estetic asimilează realitatea socială fără a subordona

natura astfel ca subiectul să dispară în lucrarea de artă, iar lucrarea de artă permite o reconciliere cu natura.

J. Derrida folosește conceptul de mimesis în relație cu textele, care nu sunt dubluri disponibile aflate mereu în relație cu ceea ce le-a purces. Textele sunt considerate „indisponibile” și „copii” întrucât ele se referă mereu la ceva care le-a precedat și sunt, așadar, „niciodată originea, niciodată interiorul, niciodată exteriorul, dar mereu dublura”. Textului mimetic (care începe mereu în calitate de dublură) îi lipsește un model original, iar intertextualitatea sa inerentă cere deconstrucția”.

Diferența este principiul mimesis-ului, o libertate productivă, nu eliminarea ambiguității; mimesisul contribuie la abundența de imagini, cuvinte, gânduri, teorii și acțiune, fără a deveni el însuși tangibil”. Prin urmare, mimesis- ul se împotrivesc teoriei și construiește o lume a iluziei, a aparențelor, a esteticii și a imaginilor, în care lumile existente sunt adecvate, schimbate și re-interpretate. Imaginile sunt parte din existența noastră materială, dar și ne și leagă în mod mimetic experiența realității de subiectivitate și sugerează „o experiență senzorială, care există dincolo de referința la realitate”.

Narațiunea Sinelui și/ sau mai mult sau mai puțin filmul ambiguu al identității cuiva construiesc dihotomiile menite să conducă către auto-cunoaștere prin transpunerea textelor în texte, a contextelor în contexte, a textelor în contexte și a contextelor în texte; biografiile, poveștile, națiunile, culturile, tiparele de comportament, identități etc. devin interșanjabile și asigură soluții pentru criza de identitate și re-construcția de sine. Mergând pe linia ideilor lui Erich Fromm și a lui H.S. Sullivan, lucrarea noastră presupune că un astfel de fenomen educațional dezvăluie „acele secrete ale sufletului” care induc seninătatea în procesul de construire a identității și în adaptarea interculturală sau de-a lungul unei culturi, prin relații interpersonale, și asigură o soluție pentru anxietatea individului postmodern, tulburarea nevrotică împrumutată de la moderniști.

3. Strategii ce vizează abordarea integrată a verbalului și a nonverbalului

1.

2. Strategiile ce vizează abordarea integrată a verbalului (cuvânt/ simbol) și nonverbalului (imagine, gest, ton, intonație, ritm, prozodie afectivă etc.) în strategiile didactice comunicative sunt mai eficiente în *mimesisul educațional*. Rezultate ale cercetării aspectului emoțional și social în utilizarea limbii (discursul în conversație și narațiune, rolul povestirii, al glumelor și al umorului), al sensurilor figurate - inclusiv metafora, ironia, sarcasmul, idiomul, înjurătura), dezvoltarea limbii (la nivelurile fonologic, lexical și gramatical), au condus la concluzia că, în procesul comunicării, important este, deopotrivă, atât ceea ce spunem, cât și modul în care spunem. Emisfera cerebrală stângă este responsabilă de prima componentă (persoanele cu o dominanță stângă fiind auditive), în vreme ce emisfera dreaptă răspunde de a doua componentă (persoanele fiind dominant vizuale). Cele două emisfere, pe de o parte se opun, pe de altă parte se completează. Faptul că emisfera stângă este dominant cognitivă (analizează și folosește dominant rațiunea), pe când emisfera dreaptă este non-cognitivă (se bazează pe imaginație și

intuiție, sintetizează) a determinat pe mulți autori să inventarieze dualitatea/ complementaritatea celor două emisfere (cf. Roco: 2001: pp. 52-55).

De-construcția (J. Derrida) continuă a lumii artei și re-construcția propriei vieți, prin experiențe de descentrare a lumii și de fragmentare socială și culturală ne vor ghida în această încercare de conturare a unor repere pentru o pedagogie a minții prin comprehensiune reciprocă, conform „noilor pedagogii” (v. Anexa 1).

3. Vom încerca să răspundem chestiunii: Cum inducem creativitatea pe parcursul acestor activități? Implicații pedagogice: Contrar ideilor exprimate de unii autori, creativitatea nu este localizată în emisfera dreaptă (Roco: 2001: 53). Biologul Dahlia Zaidel (1984) consideră că artiștii au abordări variate și diferite, descoperirea presupunând demersul în ambele emisfere. Prin urmare, *mimesisul educațional* având ca miză creativitatea presupune abordări ce implică „creierul total” și complementaritatea activităților ambelor emisfere cerebrale (stânga-dreapta) și rezolvarea unor conflicte / opoziții de genul: *mimesis personal* vs. *mimesis semnificativ*, cognitiv vs. non-cognitiv, rațional vs. afectiv, verbal vs. nonverbal / paraverbal, simbolic vs. iconic. Prin urmare, acest gen de activități bazate pe sincretismul artelor și al limbajelor, combinând și diversificând mijloacele și canalele de comunicare vor induce creativitatea și vor fi o cale a dezvoltării sociale/ (inter)personale.

4. În acest fel, dascălul devine acel personaj care nu numai trezește, ci și “deșteaptă”: “Este vorba despre deșteptarea politică la lume și la prezența lucrurilor”; “deșteptarea etică la celălalt și la coprezență” (J. R. Resweber, 1988).

5.

4. Sugestii pentru lectura anexei

Am mizat pe unicitatea subiectului uman (personaj literar și / sau elev/ cititor) care poate să contribuie la revigorarea moralei contemporane. Cu cât mai repede se înțelege că fiecare eu este ireplasabil, ca relațiile dintre euri sunt asimetrice, cu atât mai repede se manifestă o anumită atitudine (deschidere, toleranță) înainte de constituirea relațiilor. Noi nu este pluralul lui eu, spune Lévinas, nu este un rezultat de însumare. Relația cu Celălalt nu este ireversibilă, și este în mod esențial neegală: “Eu are întotdeauna o responsabilitate mai mare decât a tuturor.” Cultivarea imaginarului, valorizat ca spațiu al creativității literare și științifice, își are resursele în capacitatea de a se mira a celui educat, comunicarea morală fiind strâns legată de euristică și hermeneutică. Astfel, mirarea incită la reconstrucție poetică și speculație, “puterea imaginarului fiind coextensivă celei a inconștientului”; el “nu e altceva decât scrierea lumii la marginea inconștientului”. De fapt, spune Resweber, orice strategie pedagogică viabilă constă în “a deschide fantasma hranei sufletești spre imaginarul culturii și totodată a descărca subiectul de fantasma cu care era încărcat la plecare” (1988, p. 99). Suntem conștienți și de principala sa limită: un astfel de model de comportament mimetic este ambiguu, întrucât „imitația poate desemna producerea

unei copii asemenea obiectului, dar, pe de altă parte, se poate referi și la activitatea unui subiect care se modelează pe sine în acord cu/ sau în dezacord cu un prototip dat” (Spariosu, 1984, p. 34) și le asociază cu practica semiotică a interpretării și creativității.

Am încercat să provoc conștientizarea faptului că, dacă a învăța să vorbim despre cărți (citite, recitite, răsfoite și/ sau necitite) vs. filme (privite/ interpretate/ trăite) este o primă formă de întâlnire cu exigențele creației, atunci asupra celor care predau apasă o responsabilitate specială, aceea de a valoriza această practică a relaționării intertextuale și interculturale, pe care, datorită experienței personale, sunt cei mai în măsură să o transmită. Paralizați de respectul datorat textelor și de interdicția de a le modifica, obligați să le învețe pe de rost sau să știe ce „conțin”, prea mulți studenți / elevi își pierd capacitatea interioară de evaziune și își interzic să facă apel la imaginație, în împrejurări în care le-ar fi totuși cea mai utilă. Căci, să știm să vorbim cu gust și finețe despre ceea ce nu cunoaștem (foarte bine) este important și dincolo de universul cărților. Cultura se deschide celor care își dovedesc capacitatea, demonstrată de mulți scriitori, de a tăia legăturile între discurs și obiectul său și de a vorbi despre sine.

Ca dascăl, prin îndemnul adresat învățăceilor de a îndrăzni să-și aroge *dreptul de a (re)inventă cărți/ filme* prin lecturi plurale am răspuns la întrebarea dacă e posibilă (re)creația în spiritul studenților/ elevilor, oglindirea ta în «celălalt». Ce dar mai frumos îi poți oferi unui discipol decât acela de a-l face sensibil la artele invenției, adică ale (re)inventării de sine? Orice mimesis educațional ar trebui să tindă să-i ajute pe cei cărora le este destinat, să dobândească îndeajuns de multă libertate în raport cu operele pentru a deveni ei înșiși scriitori sau artiști.

Am sugerat că a-ți face timp să studiezi cu grijă ideile și comportamentul (valorile și atitudinile) celuilalt (personaj/ coleg/ dascăl) în așa fel încât să devină și ale tale, ar putea fi condiția unui veritabil schimb cultural, fără a suprima partea de indecizie din limbaj, care ne permite libertatea să ne imaginăm și să umplem spațiile goale ale schematizărilor discursive. În acest context cultural, anexele didactice formează un fel de al doilea limbaj, la care am făcut apel pentru a vorbi despre noi înșine, pentru a ne prezenta în fața celorlalți și pentru a comunica cu ei. Ca și limbajul, ele au rolul să ne exprime, dar și să ne completeze, furnizând elementele lipsă ale personalității noastre, prin fragmentele prelevate din ele și reconfigurate, acoperindu-ne astfel propriile breșe.

Prin acest material nu dorim să transformăm într-un spațiu al adevărului discuția despre cărți și filme, citirea cărților și vizionarea filmelor, discuție care aparține unui spațiu al jocului, unui spațiu de negociere permanentă și, care rămâne, prin urmare, un spațiu al indeciziei și al golurilor din Anexa1. Căci adevărul destinat celorlalți contează mai puțin decât adevărul despre sine, accesibil numai celui ce se eliberează de exigența constrângătoare de a părea complet.

5. Concluzii. Avantaje și limite ale modelului propus

Mimesisul educațional, combinând și contrapunând mimesisul semnificativ vs. mimesisul personal duce implicit, la depășirea de sine care presupune acceptarea Celuilalt, numai această mișcare du-te-vino permițând experiența Celuilalt. Trăirea caracterului străin al Celuilalt presupune dispoziția de a cunoaște prin sine pe Celălalt. Niciun individ nu este o unitate, fiecare fiind format din părți contradictorii dintre care fiecare este o (altă) sursă de (noi) dorințe de acțiune. Rimbaud a formulat cu multă forță această condiție a individului: “Eu sunt un altul”. Din experiențele / modelele / discuțiile / filmele / cărțile citite studenții și / sau elevii realizează că, prin mijlocirea sincrismului limbajelor artelor construcția și deconstrucția de sine amplifică trăirea și experiența, întrucât se creează situații de învățare pentru a valoriza următoarele aspecte:

- ceea ce elevul nu poate învăța prin propria experiență despre natura umană / morală poate învăța prin mijlocirea experienței altora, personaje literare, pe calea narațiunii;
- adolescența mai ales e timpul studiului istoriei și al caracterelor umane prin intermediul fabulelor / dilemelor etice;
- pentru a putea ajunge la generalizarea pe care o presupun noțiunile morale, tânărul trebuie să dobândească un repertoriu de impresii, reprezentări asociate întotdeauna unui sentiment trăit, și nu unei percepții, filmul, imaginile venind în sprijinul suplinirii experienței;
- starea afectivă odată trăită de subiect, va fi stocată mnezic ca și imaginea mentală pe care o însoțește, numai prin mijlocirea sentimentului trăit, de care intelectul ia act ca de o semnificație a reprezentării. Inovația în paradigma mimetică de- și re-constructivistă seamănă foarte mult cu această situație imaginară: ea înseamnă combinația inedită și ingenioasă a unor valori care înainte fuseseră gândite separat: raționalul și intuitivul, inteligența logică și inteligența emoțională, privatul vs. publicul.

Să le arăți studenților/ elevilor că o carte vs. un film se reinventează la fiecare lectură înseamnă a le oferi mijloacele de a ieși fără să piardă nimic, ba chiar câștigați, dintr-o mulțime de situații dificile de (re)lectură și (re)scriere. Ceea ce luăm drept cărți este o acumulare eteroclită de fragmente de texte, transformate de imaginarul nostru și fără legătură cu cărțile celorlalți, chiar și atunci când acestea ar fi identice din punct de vedere material cu cele care ne-au trecut prin mâini. De foarte multe ori, „necunoașterea” textului ne poate permite, în mod paradoxal, un acces mai direct la unul dintre multiplele sensuri posibile, evident nu la un adevăr anume ascuns în operă, ceea ce face ca spațiul discuțiilor despre cărți să fie discontinuu și eterogen, la fel ca și spațiul acestui discurs.

Cert e însă, că doar atunci când individul dobândește capacitatea de a se exprima prin simboluri și imagini, când i se permite să jongleze în mod spontan și ludic cu percepțiile, conceptele și semnificațiile lucrurilor și ale întâmplărilor din jurul său, doar atunci își va cunoaște și își va putea depăși limita interioară, dobândind libertatea. Numai astfel va fi ajutat să își ia în proiect existența, învingându-și teama de cultură și modele culturale, prin care autorii încearcă și uneori reușesc să-l modifice pe omul de la capătul celălalt al cărții, cititorul, cel care desăvârșește scriitura.

ANEXA 1

RELAȚIA CUVÂNT-SIMBOL-IMAGINE

Cel mai iubit dintre pământeni, de Marin Preda

(Relația incipit-final - fragmente)

Cartea / textul / cuvântul /		
<i>cuvânt/noțiune/cognitiv/limbaj rațional</i>	<i>Simbolul care deschide spre interpretare / motive cheie din text</i>	<i>Imagine/afectiv/emoție/sentiment</i>
Moartea e un fenomen simplu în natură, numai oamenii îl fac însălmântător. Vorbes de moartea naturală, care adesea e o dulce ispită. Înainte de a fi depus aici, în celulă, din care nu voi mai ieși decât pentru a intra într-o captivitate perpetuă, în plimbările mele solitare pe la marginea orașului, pe poteci, uitându-mă în jos și privind pământul, un sentiment senin se insinua în sufletul meu, la început de dragoste pentru el, pământul negru, tăcut, liniștit, apoi de atracție, de dorință, un fel de melancolie, de nostalgie blândă, de a mă culca pe el și a rămâne acolo, întins pentru totdeauna. Ceea ce și făceam, stând cu ochii spre cer, până ce adormeam. Mă trezeam copleșit de un adânc sentiment de regret: de ce m-am mai trezit? Dar moartea violentă, sinuciderea, la care ești împins de către oameni? Tandra nepăsare față de lume te poate stăpâni într-adevăr numai când te simți străin de propria-ți ființă, dar când, dimpotrivă, ai	generalizarea pe care o presupun noțiunile morale impune ca tânărul să dobândească un repertoriu de impresii, reprezentări generate de cuvintele-cheie subliniate / inițierea în tainele naturii și ale vieții / iubirii Cuvintele sunt prea sărace ca să evoce întreaga încărcătură existențială, dramatismul momentului <i>Cel mai iubit dintre pământeni</i>, de Marin Preda este un asemenea text: personajul, de-a lungul existenței sale trece prin situații-limită în care drama alegerii îi va marca întreaga existență/conștiință;	asociate întotdeauna unui sentiment trăit, și nu unei percepții; elevii au mărturisit că memoria afectivă i-a făcut să evoce participări la înmormântări / pierderea cuiva drag / adolescența mai ales e timpul studiului istoriei și al caracterelor umane prin intermediul fabulelor / dilemelor etice; Ceea ce elevul nu poate învăța prin propria experiență despre natura umană / morală poate învăța prin mijlocirea experienței altora, personaje literare sau actori celebri în filme

conștiința că ea este totul? Și știi cu certitudine că acest totul nu va mai fi liber niciodată? Închisoarea pe viață! /..../ Am mai avut de a face cu anchetele și justiția și am mai fost condamnat, dar nu pe viață și nu fără speranța de a ieși curând. Nu fusese chiar curând, dar nici prea târziu ca să nu pot uita. Acum însă descopăr cu groază că ei, cei care mă interogau, erau liberi (și asta se vedea din pofta cu care îmi consemnau depoziția, acele infame gesturi ale ființei animalice care se simte trăind fără opreliști, gestul cu care aplicau o ștampilă, răsoitul hîrtilor, mîncatul unui sandvici, înghiortăitul unui pahar cu apă, scârțăitul scaunului sub trupul voinic, ancorat bine în realitate, uitatul pe fereastră, căscatul, rîgăitul, gândul la muierea tânără pe care o vor strînge în brațe la noapte) iar eu nu voi mai fi niciodată ca ei, toate gesturile mele vor fi sau îmi vor reaminti că sunt condamnat să nu mai fiu liber până la moarte... Dar iată-mă atingând, chiar și pe un plan secund, miezul existenței mele și, ca întotdeauna la cei loviți, gândul mi se întoarce înapoi, la vremea	Textul/ cuvântul e destul de neutru, foarte greu transmite ceva, mai ales la începutul romanului când încă nu știm nimic despre drama personajului; transmite ceva mai mult doar la a doua relectură, după ce am aflat că eroul fusese condamnat dintr-o eroare provocată de o simplă neînțelegere a sensului literal al unui cuvânt (ordonanțe vs. ordine) dintr-o scrisoare a unui prieten plecat în străinătate și urmărit de securitate: ”Aștept ordonanțele dumneavoastră...” Rememorarea / scrisul / amintirea fiicei sale/ responsabilitatea față de aceasta și față de ceilalți nu îl lasă pe Petrini/ pe om absorbit cu totul de rolul / sfârșitul care îi este atribuit „de sus” construiesc dihotomiile menite să conducă către auto-cunoaștere prin transpunerea textelor în texte, a textelor în contexte și a contextelor în texte; biografiile, poveștile, națiunile, culturile devin doar prilej de reflecție	renumite, pe calea narațiunii filmul debutează ex abrupto, cu această scenă, a violării intimității familiei Petrini prin intrarea forțată în miez de noapte, în apartamentul familiei, în puterea nopții (scena erotică, încătușarea, drumul la miliție/ securitate, ancheta, condamnarea) efectele auditive (muzica sinistră, ritmul cadențat al pașilor securiștilor) și vizuale (noaptea, umbrele, lumina foarte difuză) potențează ideea de situație limită, o transmit tele-spectatorului Transparența ideii de situație limită groază/ crispăre/ nesiguranță prin intensificarea stărilor, a emoțiilor datorită acțiunii automate / elevii au mărturisit că au trăit gesturi reflexe prin declanșarea mecanismelor non/cognitive (tresăriri de durere, suferință, spaimă, înfiorări de
---	---	---

inocenței pierdute, când am săvârșit prima infamie. Tinerețea e o trufie, rareori o valoare. Cel puțin în cazul meu. Trufia mi-a apărut în conștiință într-o zi când am citit în Platon următoarea afirmație: „Dacă moartea ar fi sfârșitul a tot, cei mai câștigați ar fi ticăloșii, moartea lor i-ar elibera și de trup și de păcate... și tăcerea care s-ar lăsa peste mormintele lor ar fi egală cu a celor care au fost vituoși.” Îmi pierdusem de mult credința în Dumnezeu și în viața viitoare, nu prin vreun proces dramatic, ci pe nesimțite, prin lipsa simplă de credință a altora (...). În loc să fiu neliniștit, turmentat ca un erou dostoievskian că dacă Dumnezeu nu există totul ne este permis, dimpotrivă, simțeam o jubilațiune liniștită că sunt liber de credință - și niciun imbold de a săvârși ceva nepermis nu mă ispitea. pp. 12-13 Să zicem că două mii de ani credința Nazarineanului ne-a cutremurat conștiințele, și încă ni le mai cutremură (pe a mamei mele într-un fel adânc, o să mă opresc curând la acest	Inspirat de spiritul mesajului biblic, noul umanism nu se mai susține deci pe rațiunea concepută ca un limbaj abstract, universal și anonim 6. Problema alterității este una din marile provocări ale erei postmoderne, este un paradox postmodern care afirmă capacitatea umană de relație și de definiție a sinelui, și aceasta într-o vreme în care se manifestă individualismul, diferența, specificitatea. Este un domeniu în care sunt absorbite extremele, captând energia lor și creând un laborator de experiențe care încântă sensibilitatea umană. Cum izbutește Petrini/ omul, în circumstanțe potrivnice să fie altceva decât o jucărie a destinului? Altfel spus, umanul își face apariția atunci când un subiect, în mod paradoxal, este responsabil pentru celălalt înainte de a se preocupa de propria persoană; Prin voință el reușește să își conserve o marjă a lui de libertate de mișcare și acțiune ridicându-se	empatie, entuziasm etc.) Narațiunea Sinelui și/ sau mai mult sau mai puțin filmul ambiguu al identității cuiva prin transpunerea contextelor în contexte, culturile, tiparele de comportament, identități etc. devin interșanjabile și asigură soluții pentru criza de identitate și re-construcția de sine. filmul / imaginea va insista pe prezent, nu vor exista flash-back-uri în adolescența „dură și turbulentă”: Filmul insistă tocmai pe aceste scene, făcând abstracție de lungile capitole de digresiuni metafizice Insistența pe devotament, deschidere și responsabilitate, consacrând morala dragostei, a sincerității, înțelepciunea și responsabilitatea omului un astfel de fenomen educațional dezvăluie „acele secrete ale sufletului” care induc seninătatea în procesul
---	---	---

lucru), dar ce îl determină pe Platon să creadă că moartea nu e sfârșitul a tot? (...) Aici să revin asupra mamei. Învățase și ea la liceu (...). Erau simple lecții care trebuiseră să fie învățate, în timp ce Dumnezeu era real, nu fusese învățat, ci se născuse cu el în suflet... Cum? Tot așa de simplu cum nu se născuse în mine...Unde stătea deci Dumnezeu? Unde erau raiul și iadul, în Sirius, în Vega? /.../ Dostoievski are aerul să spună că aceste întrebări sunt naive, e vorba de un cu totul alt Dumnezeu. Care? /.../ În același timp, știa că există o lume invizibilă de ființe care ne puteau îmbolnăvi... Cine îmi spusese mie că gardianul chiar vrusea să mă omoare? Faptul că alții muriseră?.....pp. 310-31	deasupra evenimentelor rânduite/ destinate /exterioare/ istorice/ determinate social/ păstrându-și astfel demnitatea umană Ce implică credința / încrederea în șansa ta ca și în capacitatea insului de a interveni și, în ultimă instanță, de a dispune liber de sine?	de construire a identității și în adaptarea interculturală sau de-a lungul unei culturi, prin relații interpersonale, și asigură o soluție pentru anxietatea individului postmodern, tulburarea nevrotică împrumutată de la moderni. Răspunsul afectiv, o stare emoțională odată trăită de subiect, chiar prin film, chiar prin experiența altcuiva, va fi stocată mnezic ca și imaginea mentală pe care o însoțește, numai prin mijlocirea sentimentului trăit, de care intelectul ia act ca de o semnificație a reprezentării Imaginea/ arhetipul mamei întreține însă relația cu Celălalt / divinul / prin coincidența contrariilor: blândețea și îndărătnicia ei, supușenia și revolta împotriva soțului / iubirea aproapelui și credința Nazarineanului
---	--	--

		misticul, moralul, religiosul se insinuează însă în film prin <i>imagini</i> generatoare de probleme (mai ales în final, prin urcarea treptelor bisericii, regăsirea comunicării cu o instanță superioară/ Dumnezeu / care poate are răspunsul / răspunsurile așteptate)
Concluzii: Lungi digresiuni metafizice, foarte greu de înțeles la prima lectură, fără corelația cu desfășurarea acțiunii și evenimentele tragice în care a fost implicat eroul: trădat de soția sa Matilda și de prieteni, cât timp a fost în închisoare, îndepărtat de fiica sa, Silvia, înșelat sau nelăsându-se înșelat prin reîntâlnirea cu fosta sa iubită din adolescență, neînțeles de tatăl său și având cu acesta o comunicare închistată / și totuși liber și perseverând în căutarea fericirii prin iubire și întâlnind-o pe Suzi, fără putința unui final fericit însă • Problematizarea consecințelor alegerilor și faptelor noastre/ relația exterior/ interior/ conștiința noastră		

„Atâta timp cât aceste trepte urcate și coborâte de mine, vor mai fi urcate și coborâte de mulți alții, putem mărturisi oricând: dacă dragoste nu e, nimic nu e.”	Etape/ lecții de viață / la capătul drumului a văzut că adevărul nu e moartea, ci iubirea/ „valorizarea implicită” (Pirău, 2007) acest determinism subtil care leagă viața afectivă de decizie. /.../un fel de <i>inducție afectivă</i> având forma: a este mai important decât b, b este mai important decât c; deci, în mulțimea a, b, c, a este mai important decât b, c. Conceptul [de adevăr, dreptate, n.n.] cu care operează subiectul la un stadiu sau altul apare mai degrabă ca o <i>generalizare a unui set de experiențe/ stări afective decât ca o generalizare în sens logic</i>”	Parafrizarea vorbelor din scrisoarea apostolului Ioan Către Corinteni: „Dacă dragoste nu am, nimic nu am.” <i>Imaginea emoționantă din final</i> generatoare de probleme (supuse dezbaterii: Prin urcarea treptelor bisericii, putem vorbi despre regăsirea comunicării cu o instanță superioară/ Dumnezeu / care poate are răspunsul / răspunsurile așteptate? DA vs. Nu
--	---	---

ANEXA 2

Repere pentru o pedagogie a construcției (mentale) de sine prin mimesis semnificativ vs. mimesis personal. Literatura și filmul.

Texte, filme / personaje, lumi și identități/ Valori și atitudini sociale mimetice

Data.....

1. Student(a).....

Email.....

Telefon.....

Obiective educaționale:

- Cum se transformă normele sociale față în față cu valorile individuale și sociale / literare?
- Ce atitudini au individualitățile singulare față de normele și valorile universale?
- Cum induc ele inovația & creativitatea?

2. Mai întâi citește cu atenție listele din tabelul de mai jos pentru a te familiariza cu noțiunile:

7. Valori personale 8.	9. Valori sociale	10. Atitudini	11. Instituții
1. Autocontrol 2. Bunele maniere 3. Consum 4. Credință (religioasă) 5. Divertisment 6. Dorința de a munci 7. Dragoste 8. Fericire 9. Generozitate 10. Imaginație 11. Independență 12. Libertate 13. Loialitate 14. Onestitate 15. Ordine 16. Plăcere 17. Prietenie 18. Răbdare 19. Responsabilitate 20. Respect 21. Sănătate 22. Sinceritate 23. Spirit de economie 24. Tendință spre ideal 12. 25. Toleranță	13. Avere 2. Carieră 3. Cinste 4. Civism 5. Cooperare 6. Creativitate 7. Cultură 8. Educație 9. Hărnicie 10. Încredere 11. Patriotism 12. Prestigiu 13. Proprietate 14. Respect față de instituții 15. Sociabilitate 16. Solidaritate 17. Interculturalitate 18. Plurilingvism 19. 20..... 21.....	1. Admirație 2. Animositate 3. Conflict 4. Conformism 5. Contestare 6. Cooperare 7. Curiozitate 8. Curaj 9. Dispreț 10. Gândire pozitivă 11. Indiferență 12. Inițiativă 13. Implicare 14. Invidie 15. Lene 16. Politețe 17. Resentiment 18. Revoltă 19. Seriozitate 20. Superficialitate 21. Teribilism 14. 22.....	1. Armata 2. Biserica 3. Băncile 4. Familia 5. Guvernul 6. Justiția 7. O.N.G.-urile 8. Parlamentul 9. Partidele politice 10. Poliția 11. Presa 12. Președinția 13. Școala 14..... 15. 15.....

2. Atribue câte 3-5 valori și atitudini personajelor Victor Petrini, Matilda Petrini și..... (la alegere) din romanul Cel mai iubit dintre pământeni de Marin Preda / filmul cu același nume în regia lui Stere Gulea și / sau din romanul Orele, de Michael Cunningham și filmul The Hours în regia lui Stephen Daldry / din romanul Fight Club al lui Chuck Palahniuk și filmul omonim.....

16.

3. Descrie 2 atitudini față de personajele de mai sus, încercând să explici diferențele dintre ele mai întâi, dintre ele și voi / tine apoi.

4. Ce atitudini și valori sociale caracterizează generația ta? Alege din lista de mai sus și enumeră.

5. Asociați un „P” și / sau un „L” pentru posibilitățile, respectiv limitele lumii postmoderne:

.....Suntem generația de mijloc, viața e (ca) în avion, încet înțelegem și ne revoltăm experimentăm onestitatea și sinceritatea, fiecare putem fi eroi, cu legenda lui nu e nevoie de niciun sacrificiu limbajul nonverbal preferat este dansul / sexul / meditația / îmbrățișarea/.....(alege) se poate să mori în orice moment, tragedia unora este că nu mor, însuși doze întregi de panică, totul este de unică folosință, prezervativul este accesoriul generației noastre,există o mulțime de opțiuni, posibilitățile de deschidere sunt multiple frontierele spațiale nu mai există, experimentăm complexitatea și imensitatea, Lumea-i plină de răni, boala-i o stare naturală	 Nu mai e nimic nou de făcut / de creat și suntem foarte furioși, trăim iluzia siguranței, permite lucruri interesante minciuna unora o reflectă pe a mea, fiecare are un drog necesar toți suntem sacrificați / ne autodistrugem (alege) avem meserii pe care le dorim / urâm (alege) lumea-i plină de martiri / monștri / inocenți (alege) sexul a luat locul religiei, Dragostea / Dumnezeu / Omul a murit (alege) sexul a devenit un sport, dezvoltarea de sine e (ca o) masturbare, poți iubi intens pentru o zi,
---	--

6. Ce atitudini și valori sociale te caracterizează pe tine? Alege din lista de mai sus și enumeră.....

7. Alege unul / două / trei personaje din cărțile / filmele de mai sus care au fost / sunt / ar putea fi (taie ce nu corespunde) modele de viață pentru tine scriind în dreptul lor frecvența (uneori, rareori, foarte rar, deseori, mereu,) și motivează.

8. Dintre colegii mei de an / grupă mă identific / mă simt aproape de (alege prinsubliniere!!).....și.....și.....
pentru că avem în comun: valorile sociale,
, și atitudinile:,

9. Dintre colegii mei de an / grupă mi-e indiferent // mă fascinează // îl _o admir pe.....////
 //.....întrucât: avem în comun vs. ne deosebește.....

10. Completează tabelul de mai jos privind problema / soluția personajelor vs. soluția ta / a voastră:

Personaje	Problema vs.	soluția
Victor Petrini		
Matilda		
Ion Micu		
Director regie deratizare		
Alt personaj		

11. Alege unul / două simboluri / mituri din romanele citite / filmele vizionate și analizează reprezentarea și metamorfoza lor în film (regie, imagine, sunet ș.a.). Poți să iei ca reper o replică a unui personaj: „Rațiunea face ca totul să fie o copie a copiei copiei...” sau alta.....

12. Alege 6-7-8 expresii / sintagme de la cerința nr. 4 și fă o descriere a generației și a lumii în care trăiești, raportându-te la semnificații / imagini din romanele / filmele vizionate.

13. Reflectați asupra unor roluri / statusuri / ipostaze umane pe care le aveți / le veți avea. Identificați-vă profilul social prin bifare. Motivați unde e necesar/ e cazul:

Roluri / statusuri / ipostaze	17. trecut	18. prezent	19. Viitor / motivație		
			20.	21. probabil	22. cert
					23. incert

Tată	24.	25.	26.	27.	28.
Mamă	29.	30.	31.	32.	33.
Copil	34.	35.	36.	37.	38.
Fiu_Fiică	39.	40.	41.	42.	43.
Soț	44.	45.	46.	47.	48.
soție	49.	50.	51.	52.	53.
Elev	54.	55.	56.	57.	58.
Student(ă)	59.	60.	61.	62.	63.
Profesor	64.	65.	66.	67.	68.
Prieten	69.	70.	71.	72.	73.
Iubit(ă)	74.	75.	76.	77.	78.
Iubit și iubită	79.	80.	81.	82.	83.
Coleg(ă)	84.	85.	86.	87.	88.
Cetățean al orașului	89.	90.	91.	92.	93.
Cetățean european	94.	95.	96.	97.	98.
Cetățean al lumii	99.	100.	101.	102.	103.
.....	104.	105.	106.	107.	108.
Concluzii	109.	110.	111.	112.	113.

14. Reflectați și faceți un scurt comentariu raportându-vă la ce simțiți față de 2 dintre personajele de mai sus (compasiune, toleranță / non-violență, respect, admirație, acceptare, umilință) integrând:

- cel puțin 2 perspective (individ / grup, femeie / bărbat, român / maghiar) și
- mentalități / culturi diferite (europeană / americană / indiană / arabă etc.).
- ia ca repere și actorii din filmele date și / sau vorbele lui Andrei Pleșu (*Despre bucurie în Est și în Vest*, 2006): „În realitate, un om întreg și o societate sănătoasă au nevoie în același timp de beneficiile subzistenței și de cele ale reflexiei, de șosete și vise, de pâinea zilnică și de utopii.”

Bibliografie:

- Auerbach, Erich (1953), *Mimesis: The Representation of Reality in Western Literature*, Princeton UP;
- Benjamin, Walter (1986), "On the Mimetic Faculty," *Reflections*, New York Schocken Books;

3. Botescu-Sirețeanu, Ileana, *Mimesis personal*, în *Repertor de termeni postmoderni*, Editura Universității Transilvania din Brașov, 2008, pp. 143-145;
4. Bjørn Rasmussen, *Beyond imitation and representation: extended comprehension of mimesis in drama education*, Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance, Volume 13, Issue 3 November 2008 , pages 307 – 319;
5. Gebauer, Gunter and Christoph Wulf (1992), *Mimesis: Culture-Art-Society*, Berkeley: University of California Press,
6. Kelly, Michael, ed. (1998) "Mimesis," *The Encyclopedia of Aesthetics*, vol. 3. (Oxford: Oxford University Press,
7. Pirău, Maria-Tereza (2007), *Dimensiunea morală a persoanei. Paradigme istorice și contemporane*, Editura Universității de Nord, Baia-Mare;
8. Sorbom, Goran (1966), *Mimesis and Art*. Bonniers: Scandinavian University Books,
9. Spariosu, Mihai, ed. (1984), *Mimesis in Contemporary Theory*. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company;
10. Szekely, Eva Monica (2009), *Didactica (re)lecturii. O abordare pragmatică*, Editura Universității „Petru Maior”, Târgu-Mureș, pp. 141-159, 214-224.
11. Taussig, Michael (1993), *Mimesis and Alterity*. New York: Routledge;
12. Wunenburger, Jean Jacques (2004), *Filosofia imaginilor*, Polirom, Iași;
18. <http://csmt.uchicago.edu/glossary2004/mimesis.html>